

siste Stats Side; da dens Finantser, saavidt mig bekendt, ere i en yderst blomstrende Tilstand, tør jeg antage, at de ikke der have adopteret den Finantsmaxime, at Staten skal bortsee fra enhver fiscal Interesse i sit Jernbane- og Postvæsen, hvilken det 12te kongevalgte Medlem finder, man bør adoptere her. Jeg maa altsaa meget betvivle, at der er gjort Andet i Henseende til Statsbanernes Drift i Preussen, end der sammesteds er gjort for de private Jernbaners Drift; men ikke desto mindre har, som sagt, Udbyttet af Statsbanerne stillet sig flere Procent slettere end Udbyttet af de private. Den 6te Landsthingsmand for Kjøbenhavn (Bloug) vilde nu vel i det slettere Udbytte af Statsbanerne see et Beviis for, at det var de mindre lønnende Baner, som Staten drev, og at det bedre Udbytte af de private Baner kun havde sin Grund deri, at de Private dreve de fordeelagtigste Baner; men jeg maa sige, at jeg heller ikke paa nogen Maade kan antage dette. Jeg troer netop, at det Omvendte finder Sted; thi i Reglen ere Statsbanerne de, som ere de først anlagte, og det er jo altid de bedste Linier, som først blive tagne i Brug. Alene den Omstændighed, at Statsbanerne ere de først anlagte, maa derfor i Reglen være istand til at borge for, at de ogsaa bør lønne sig bedst. Jeg maa derfor meget betvivle, at den Bemærkning, som det ærede Medlem fremkom med i saa Henseende, skulde kunne holde Stik. Jeg skal indskrænke mig til disse Bemærkninger, idet jeg tilføier, at jeg ikke kan antage, at det Resultat, som man kommer til ved at betragte et saa stort Jernbanenet som det preussiske, virkelig skulde kunne vise sig at være saa forkeert, at man ikke skulde kunne give det Anvendelse paa vore Forhold.

See: Netop ved de preussiske Baner, som den ærede Secretair (Tobiesen) omtalte, er det Tilfældet, at de private Baner, saasom den Cöln-Mindener og Rhinbanerne, ere de, der rentere sig bedst og ere de langt fordeelagtigere, fordi de ligge paa de meest indbringende Strøg; de have derfor ogsaa altid leveret et meget stort Udbytte. Jeg troer ikke, at man med det høitagtede 8de kongevalgte

Medlem (Andræ) vil kunne saa ganske matematisk, ja, endog i Brøkdels beregne den berettigede Hjælp og den pligtmæssige Ydelse for de enkelte Individuer, saaledes at man skulde kunne basere Beskatningsforholdene derpaa eller derefter afgjøre, om man enten igjennem en Statsdrift eller paa andre Maader skal lade dem træde i Forbindelse med hinanden. Jeg kan derfor ikke med ham betragte det som en Ulykke eller som en Uretfærdighed ligeoverfor andre Statsborgere, som ikke kunne komme til at nyde directe Andeel deraf, at Staten i visse Retninger, hvor den finder det rigtigt at tilfredsstille visse almindelige Behov, gjør store Offre, især naar disse Behov ikke paa anden Maade kunne afhjælpes. Men det er ogsaa derfor, at jeg troer, at der hos os kun vilde kunne blive Tale om Statsdrift af Jernbanerne, naar vi kunde komme til at nærme os os til det ideale Formaal, kunde jeg kalde det, for Jernbanerne, som den ærede 5te Landsthingsmand for Kjøbenhavn (Melchior) syntes at opstille, saa at man ved dem væsentlig tog Hensyn til de reent communicative Interesser. Det er saaledes det, som vi hos os mere og mere arbeide for, at vort Postvæsen skal udvikle sig til, ligesom det ogsaa er skeet i andre Lande og navnlig foregaaet i Nord-Amerika, hvor man, spændt Borgerkrigen udbrød der, gav et stort Exempel paa, at man vilde tilfredsstille almindelige Behov, som enkelte Privatmænd ikke kunde paatage sig. Naar vi altsaa engang maatte nærme os til en saadan gylde Tidssalber, vil jeg kalde det, saa vilde jo Staten — men Landet maatte da ogsaa befinde sig i en ganske overordentlig Velstandsperiode — altid være istand til at kunne tilvinde sig Driften af Jernbanerne for at kunne gjøre Farten paa dem billigere og billigere, og som det mere svarede til det almindelige Behov, uden at see saa meget paa, hvad det kostede. Men kun under saadanne Omstændigheder kunde jeg tænke mig Muligheden af, at man kunde beslutte sig til at indføre en Statsdrift. Man har nu vel formeent, at en Statsdrift i flere Retninger skulde være den billigste Maade, hvorpaa Jernbaner kunde drives, og at man ogsaa derfor skulde lægge Vind paa den; men det bliver atter et nyt Spørgsmaal, som jeg dog ikke her skal dvæle